

5. Гжегож Вітольд Колодко Україні не варто занадто сподіватися на іноземний капітал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://tyzhden.ua/Economics/121671>

УДК 330.1

Паустовська Т.І., к.е.н., доцент
ДВНЗ «Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг
(Україна)

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ – КРОК ДО МАЙБУТНЬОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА УКРАЇНИ

Зміна ролі людини в суспільному виробництві супроводжувалася розвитком науки і технології, глибоким проникненням їх у процес виробництва, піднесенням ролі і значення науки, людського розуму, інформації і знань у розвитку економіки та суспільства в цілому, що обумовлено виникненням категорії інтелектуальний капітал. Знання та інформація, як головний ресурс втілений в людині, стають предметом дослідження теорії інтелектуального капіталу на сучасному етапі у всьому світі. Тому, держава, що вибрала інноваційну модель розвитку на основі використання результатів інтелектуальної діяльності, повинна активно контактувати із світовою науковою спільнотою, включатися у світовий технологічний ринок, знаходити в ньому своє місце і цілеспрямовано освоювати його, поступово переносючи центр тяжіння із сировинних на високотехнологічні ринки – «ринки знань».

В таких умовах один із найголовніших стимулів активізації інтелектуальної діяльності є активно функціонуюча державна система охорони результатів інтелектуальної праці, ефективність якої характеризується наявністю ринку об'єктів інновацій, можливістю отримання і дієвим захистом прав інтелектуальної власності, що, у свою чергу, дає можливість отримання легального прибутку.

Однак, не можна погодитися з тим, що для ефективного захисту інтелектуальної власності недостатньо прийняти закони і створити організації для патентування винаходів. Зрозуміло, що створення ефективного механізму захисту інтелектуальної власності стоїть на більш високому щаблі еволюційного процесу і передбачає

необхідність комплексу інституційних умов, народжуваних сучасними гуманітарними цінностями розвинутого громадянського суспільства. В першу чергу це стосується певного стану соціального капіталу суспільства, який проявляється у рівні довіри населення до дій державних органів влади у сфері захисту прав інтелектуальної власності. Цікавим є той факт, що в суспільній свідомості населення провідних країн протягом останнього часу, активно утверджується теза про те, що їхнє майбутнє все меншою мірою залежатиме від традиційних сфер матеріального виробництва, оскільки прибутки від даних сфер не можна порівняти з прибутками, які забезпечать розвиток і використання інтелектуальної власності.

Основним призначенням такої системи в Україні має стати забезпечення конституційного права підприємств, установ, організацій і громадян на свободу творчого самовираження і захист його результатів, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності, створення сприятливих умов для розвитку науково-технічного потенціалу, підвищення інноваційної активності, а також виконання міжнародних зобов'язань у сфері інтелектуальної власності.[1, с. 22]

Сьогодні інформація практично пронизує всі сторони соціально-економічного розвитку і стає стратегічним ресурсом, що забезпечує конкурентні переваги. Вона має також значний вплив на розвиток людини, розширюючи можливості її комунікації, освіти, вибору сфери діяльності. За оцінками експертів, застосування інформаційних технологій забезпечує значну частину загального рівня приросту ВВП і у вирішальній мірі розвинені держави вже створили необхідні умови для переходу до інформаційного суспільства, адже в них спостерігається висока продуктивність праці, високий рівень ВВП, розгалужена інформаційна інфраструктура тощо. У решти країн цього не сталося, у них, як і в Україні, наявні лише окремі елементи для побудови постіндустріальної економіки, а то і вони відсутні. Їм суттєво не вистачає головного елемента інформаційної економіки – інформаційного капіталу, що цілком природно, адже він є домінантним фактором виробництва в інформаційному суспільстві.

Крім цього, з практики відомо, що інформаційний капітал існує на індивідуальному, корпоративному та суспільному рівнях. Індивідуальний інформаційний капітал забезпечує здатність індивіда, який ним володіє, до успішних дій у складних ситуаціях отримуючи нагороду, в деяких відношеннях аналогічну прибутку на вкладений капітал. З цього випливає, що індивідуальний інформаційний капітал є

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА»

одним із способів існування людського капіталу і його складовою, тому що людський капітал є невідокремленим від індивіда, як і його особисті здібності. В свою чергу, інформаційний капітал є складовою частиною інтелектуального капіталу. Таким чином, інформаційний капітал через його вплив на людський та інтелектуальний капітал, спрямовує соціальну енергію суспільства на досягнення більш високих економічних результатів. [2, с. 118]

Саме походження інформаційного капіталу обумовлює те, що в інформаційній економіці виробництво, розповсюдження і використання знань стали головним чинником економічного розвитку, гарантією соціальної стабільності та умовою досягнення високого рівня зайнятості. Усі сектори такої економіки стають наукоємними, незалежно від того використовують вони високі технології чи ні. Система виробництва організована тут за принципом ланцюжка – «середня освіта – вища освіта – дослідницькі структури – наукоємний бізнес – глобальний фінансовий ринок». Це, у свою чергу, дає змогу підтримати взаємозв'язок «інтелектуальна праця – інтелектуальний продукт – інтелектуальна власність». Завдяки цьому у процесах збільшення багатства постійне оновлення знань відіграє більш значну роль, ніж такі чинники виробництва, як фізичний капітал, праця за заданими правилами, яка не потребує високої кваліфікації, природні багатства, а також фінансовий капітал. Інтелектуалізація, що знаходить прояв у підвищенні питомої ваги зайнятих розумовою працею та посилення її значення в суспільстві, є головною тенденцією розвитку суспільної праці на сучасному етапі.

Технології сучасного світу, інформаційно-комунікаційні технології інформаційного суспільства – це основа основ сучасної економіки світу. Все це дає можливість країні бути конкурентоспроможною і не тільки в економічному сенсі. Події, які сталися в Україні останніми роками, показують, що якби наша держава подолала старі стереотипи і почала активно співпрацювати з бізнесом, громадянським суспільством, науково-освітнім середовищем, то вже був би закладений міцний фундамент розвитку національної економіки. Адже ці ж самі події останніх років продемонстрували, що для розвитку високого інформаційного суспільства в Україні є найголовніше – розумні, працьовиті, високоосвідчені люди, особливо молоде покоління, які прагнуть до нового і сучасного і знають як його досягти. Адже швидкоплинний час і зміни в сучасному світі диктують свої правила поведінки. Українська влада повинна розуміти і більше всього розуміє, що відставання від цих правил або їх ігнорування,

шлях в нікуди або до нових незворотних втрат. Тому, наразі є нагальна потреба чітко визначити державну стратегію постіндустріального розвитку, розвитку інформаційного суспільства, в якому знайти всі можливості для активного запровадження та фактичного використання інформаційного капіталу.

1. Мішин Ю. Р. Інтелектуальна власність як складова інтелектуального капіталу в постіндустріальній економіці //Вісник Одеського національного університету. – Вип. 1, 2016. – С. 20-23.

2. Мазнев Г. Є., Заїка С. О., Грідін О. В. Сутнісна характеристика інтелектуального капіталу // Причорноморські економічні студії. – Вип. 10, 2016. – С. 117-120.

УДК 330.1

Полюхович В.Ф., студентка
Науковий керівник: Ряба О.І., к.е.н., доцент
Національний університет водного господарства та
природокористування, м. Рівне (Україна)

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ТА ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Тіньовий сектор економіки існує в будь-якій країні незалежно від рівня розвитку національної економіки. Проте в одних країнах тіньова економіка перебуває на рівні, що не має суттєвого впливу на економіку (5-12% ВВП), а в інших – справляє значний негативний вплив на всі соціально-економічні процеси, які відбуваються в суспільстві (понад 30% ВВП). До другої категорії країн, на жаль, і належить Україна, розмір тіньового сектора в структурі економіки якої оцінюється в 33-44,8% обсягу ВВП [1, 2]. Для кожної країни світу питання існування та поширення сфери дії тіньової економіки є і залишається актуальним.

В чому ж полягає суть тіньової економіки? В економічній літературі існує багато трактувань цього терміну, та найбільш повним, на нашу думку, є наступне. Тіньова економіка – це економічна діяльність суб'єктів господарювання, яка не враховується, не контролюється і не оподатковується державою та спрямована на отримання доходу шляхом порушення чинного законодавства. Вона